

vilde jeg give ham Ret, naar ikke Forholdet var, som det er, at Loven ikke kan komme ud. Var denne Forhandling begyndt for 6 Uger siden, saa er det aldeles vist, at Ministeriet burde have anseet sig forpligtet til at møde her ved en Indenrigsminister, som forsvarede den Ansuelse, der var Regjeringens, men, da Lovforslaget er fremkommet saa sildigt, at det alligevel ikke kan blive til Lov, saa bortfalder af sig selv Forpligtelsen at virke for et vist bestemt Resultat, som skulde udkomme af Forhandlingerne. Jeg vilde altsaa ikke, hvis der kunde have været Tale om at bringe Loven igjennem, været fremstaaet her og blot have forelagt — som den ærede Taler meget rigtig bemærkede — Ministeriets Mening om Sagen i dens Almindelighed. Den Stilling, Ministeriet nu indtager, idet det blót erklærer, at, hvis en Evangslov nu forelaa, saa vilde det i Dieblirket erklære sig imod den, men det vil ikke give en Mening tilkjende for Fremtiden, synes mig ikke at kunne føre til videre, end at man havde Ret til at sige: „Saa ville vi ikke heller indlade os paa Sagen, saa ville vi ikke føre denne Discussion“, og jeg vil meget gjerne erkjende, at dertil kunde Thinget have Anledning; men fra Regjeringens Standpunkt var der saameget mindre Grund til at udtale, at man ikke ønskede nogensmhelst Discussion, som det fra Regjeringens Side ved Sagens Begyndelse er sagt, at man ønskede den.

Ordføreren: Tiden er frede saaa langt frem, og der er holdt saaa mange, om end indholdsrige, saa dog ogsaa meget uførlige Foredrag, at jeg maa formode, det ærede Thing er tilbøieligt til at komme til en Afstemning (Ja!); jeg skal derfor søge at indstrænke mit Foredrag til at være af saa stor Kortbed, som efter de foreliggende Paragraphers Vigtighed er muligt. Jeg skal opgive at fremkomme med en deel almindeligere Betragtninger over Sagen, som jeg havde foresat mig paa dette Punkt at fremsføre, og en nærmere Begrundelse af det Princip, som Udvalgets Fleertal har fremsat i Indledningen til Betænkningen, navnlig en nærmere Udvikling deraf og et nærmere Forsvar derfor, saaledes at det kunde endnu staae tydeligere og klarere, end det maaskee allerede nu staaer. Af de Foredrag, der ere

holdte, og som jeg som Ordfører kan have at gaae ind paa, vilde jeg naturligviis især have at beskæftige mig med min ærede Sidemands (Mouriers). Naar jeg skal nævne det Hovedindtryk, som dette Foredrag har gjort paa mig, saa har det været en stor Beroligelse for mig (Hør!). Jeg har naturligviis i en saa vigtig Sag som denne, hvor jeg vidste, at min Mening stod skarpt over for mange Mands, hvis Indsigt og Dømmekraft jeg har stor Agtelse for, maattet være noget angstelig med Hensyn til Rigtigheden af den Ansuelse, jeg har udviklet, uagtet jeg, det tør jeg vel forsikre, paa det samvittighedsfuldeste har overveiet den fra alle Sider, for at opdage, om der dog ikke var noget Urigtigt deri. Det er nu i den Henseende, at jeg har erholdt en stor Beroligelse ved min ærede Sidemands Foredrag; thi da jeg erkjender hans store Indsigt og Dygtighed, og da han har vist den allerbedste Villie til at komme Betænkningen tillys, saa har jeg derved modtaget det Indtryk, at, naar han ikke har kunnet anføre bedre og stærkere Grunde derimod, saa maa det staae sig ret godt med den Ansuelse, Udvalgets Fleertal har udviklet. Der var saa godt som Intet, forekom det mig, i dette uførlige Foredrag, der virkelig kunde modbevise, ja ikke engang rokke noget Hovedpunkt i Udvalgets Fremstilling. En saadan Fremstilling kan naturligviis ikke roffes derved, at man tager fat paa et eller andet enkelt Udtryk og kritiserer det som formeentligen usigtigt, urigtigt osv., eller ved, at man tager en eller anden Sætning ud af dens Forbindelse og lægger en Mening deri, som efter den hele Sammenhæng ikke har været tilfattet, og da gjør sig en let Sag af at gjendrive det, man saaledes har lagt deri. Heller ikke roffes denne Fremstilling paa nogen Maade derved, at man tager fat paa de enkelte Bestemmelser i Lovforslaget og søger at godtgjøre, at Et eller Andet deraf er betænkeligt, tvivlsomt, mindre rigtigt osv., hvilket jo kan være Tilfældet. Jeg troer, at man meget vel maa skjelne imellem det, jeg anseer for Hovedsagen, den retfærdige Fordring, som Fæstebondestanden — jeg gjentager dette Udtryk, uagtet min ærede Sidemand ogsaa meente, at det var urigtigt, det findes ialtsald i Lovene